

JADWIGA KOŁODZIEJSKA

biblioteki i czytelnictwo

Omawiana/Polecana książka:

Profesor Jadwiga Kołodziejska. Badaczka i promotorka bibliotek i czytelnictwa. Księga pamiątkowa,

Redakcja: Jadwiga Sadowska; Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP (Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich), Warszawa, 2020.

Seria: Profesorki Super-Babki
Odcinek nr: 93

"Kiedy przeczytam nową książkę,
to tak jakbym znalazł nowego przyjaciela,
a gdy przeczytam książkę, którą już czytałem
to tak jakbym spotkał się ze starym przyjacielem."
/przysłowie chińskie/

Bohaterką tego odcinka jest Pani Profesor Jadwiga Hildegarda (choć czasami też podawano wersję Hildegard) Kołodziejska¹. Jej panięńskie nazwisko to Dworak, urodziła się 11 września 1928 roku w rodzinnym majątku Gołędzkie (w powiecie kutnowskim, w województwie łódzkim), a zmarła 4 maja 2016 w Warszawie. Jak duża część naszych Bohatek, urodziła się w II Rzeczypospolitej – Polskim Państwie, które wprowadziło w świat pokolenia szlachetnych, dobrych obywateli, mimo iż trwało tak krótko. To miliony cudów nad Wisłą!

¹ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Kolodziejska-Jadwiga;3924178.html>; z encyklopedii.
https://pl.wikipedia.org/wiki/Jadwiga_Ko%C5%82odziejska; w portalu Wikipedia.

Życiorys Heroiny opracowała Pani Barbara Budzyńska. Ojciec Bohaterki był kapitanem artylerii, brał udział w wojnie z Bolszewikami w 1920 roku. Gdy przeszedł do cywila w 1935 roku, rodzina przeniosła się na Wileńszczyznę. W latach 1937-1939 uczyła się w seminarium nauczycielskim w Święcianach. Po wybuchu wojny, w 1939 sama z bratem dotarli do Gołęckiego, gdzie była Jej mama. W 1940 Niemcy ukradli ich majątek, a ich wysiedlili. Esej to esej, to nie streszczenie. Dalsze szczegóły trzeba samemu przeczytać.

Omawiana książka należy to specjalnego typu, gdzie o Bohaterce wypowiadają się współpracownicy, podwładni, wybitni ludzie z epoki lub środowiska, o czym świadczy też podtytuł 'Księga pamiątkowa'. Książka ma 212 stron, miękkie okładki, wyraźnie biały papier. Ilustracje to zdjęcie Bohaterki np. na odwrocie strony tytułowej (czarno-białe) oraz fotokopie kilku dokumentów. Drugie Jej zdjęcie jest – z kolei – na tylnej stronie okładki gdzie zamieszczono też ogólne informacje o treści publikacji. Książka zawiera życiorys Bohaterki (część I). W części II zestawiono bibliografię Jej publikacji naukowych i popularno-naukowych – kilkaset pozycji. Uważny czytelnik zorientuje się, że mimo iż nasza Bohaterka umarła zaledwie 4 lata temu, należy jakby do innej (jakby) prehistorycznej epoki. Chodzi eseście o tzw. punkty za publikacje oraz język nauki, czyli angielski. Eseista był w swojej karierze tłumaczem tysięcy stron z tego języka obcego. Dziś młodzież coraz lepiej nim włada, ale ciągle za mało, taki mamy świat. Eseista chodzi na spotkania tzw. **English Discussion Club** w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej. Potwierdza się – zatem – teza życia Bohaterki, że *biblioteka* to jest lokalne centrum kultury!!! Wracając do sprawy Club-u – uczestnicy mają dyskutować z góry ustalone tematy po angielsku – uczestnicy przychodzą i znikają, bo zdają sobie sprawę, że nie mówią płynnie, że niewiele rozumieją, natomiast gdy zachęceni mają mówić to nie są w stanie wyrazić swoich myśli...

W części trzeciej o Bohaterce pisze mąż, współpracowniczki, współpracownicy. Mąż ciepło wspomina życie rodzinne oraz syna Rafała, mieli też córkę. Nikt nie pisze o Jej rodzinie, życiu prywatnym

- wszystkie informacje generalnie dotyczą wyłącznie pracy zawodowej i społecznej!

Prace naukowe naszej Bohaterki są/były w przytłaczającej większości napisane po polsku, nie było żadnej konieczności publikowania po angielsku, który znała wyśmienicie. Ona oczywiście działała szeroko na forum międzynarodowym!! wręcz światowym. Była członkinią, aktywną działaczką wielu organizacji branżowych z zakresu czytelnictwa, bibliotekarstwa i książek. Na stronach 26-27 mamy spis sesji, konferencji, kongresów, w których uczestniczyła np. 1968 – Frankfurt n/Menem, 1970 – Moskwa, 1971 – Liverpool, potem Grenoble, Barcelona, Bruksela, Hawana, Pekin itd. Po obronie doktoratu, w 1967 roku, otrzymała (**post-doc-a**) stypendium fundowane przez **rząd amerykański**. W USA przebywała przez 4 miesiące. Obserwacje z pobytu opisała w książce wydanej w 1971 roku pt. „Biblioteki amerykańskie”.

Jej działalność organizacyjna została opisana przez Elżbietę Stefańczyk (str. 55-62), nasza Heroina działała m.in. w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich oraz IFLA², czyli International Federation of Library Associations and Institutions. Przedstawiono wystąpienia Bohaterki na kongresach, a także pełnione funkcje w agendach tejże organizacji. Łącznie odbyła **blisko 70** podróży służbowych za granicę. Była też zastępcą redaktora naczelnego czasopisma „BIBLIOTEKARZ”. Tam redagowała np. „Przegląd Wydawnictw Zagranicznych”. Dziś mamy Internet, portale takie jak scholargoogle, dedykowany publikacjom naukowym. Gdy eseista zaczynał pracę naukową istniał papierowy rosyjski tzw. *refieratywnyj żurnal*, gdzie robiono (po rosyjsku) przegląd prac, artykułów z czasopism oraz książek naukowych z całego świata (angielskojęzycznych). Dziś trudno to sobie wyobrazić.

---

² [Best Practice for National Bibliographic Agencies in a Digital Age; https://www.ifla.org/node/7907](https://www.ifla.org/node/7907); portal.

The International Federation of Library Associations and Institutions (**IFLA**): <http://origin.ifla.org/>; strona główna organizacji.

Na końcu tegoż **eseju** zestawiono zaledwie kilka Jej książek, z których wynika przesłanie życia HEROINY – biblioteka to świątynia uczuć, rozumu, wiedzy - promieniująca na społeczność lokalną. Wraz z likwidacją PGR-ów, również likwidowano biblioteki!!?? Nasza w Bielsku-Białej to skarb naszego miasta jako instytucja, a także jako zespół ludzi. W holach na parterze i piętrze organizowane są okresowe wystawy, natomiast w Sali im. Zofii Kossak-Szczuckiej są najróżniejsze spotkania, często promocje książek, bywa, że przez samych autorów. Najbliższe (w ostatnim czasie) to opisane w odcinku 82 oraz z globtroterka Elżbietą Dzikowską (23 września 2020). Biblioteka ma oddziały osiedlowe oraz Oddział Zbiorów Specjalnych – albumy, sztuka, nuty, utwory muzyczne na nośnikach elektronicznych. Eseista omawiał niniejszą serię dwukrotnie w Oddziale Książnicy na Osiedlu Karpackim w Bielsku-Białej. W małej salce bibliotecznej publika nie przekraczała 20 osób, ale dla eseisty to przeżycie, móc propagować postacie i mądre książki.

Część I-sza omawianej publikacji kończy się wywiadem z Bohaterką, który przeprowadziła Katarzyna Wolf. Już jako studentka Uniwersytetu Warszawskiego, pracowała w zawodzie. Jak mówi pracę magisterską broniła w pomieszczeniach Biblioteki Narodowej na ulicy Rakowieckiej, czy był to wyjątek, czy praktyka, tego nie wyjaśniono. Po zdobyciu magisterium zaczęła prace w Instytucie Książki i Czytelnictwa. Została profesorką. Wypromowała 3 doktorów oraz setki magistrów. Była inicjatorką oraz założycielką **Polskiego Towarzystwa Czytelniczego**. W organizacjach międzynarodowych pełniła funkcje np. Sekretarza i Przewodniczącego Komisji Teorii i Badań Bibliotecznych (IFLA), a także była Członkiem Zarządu Fachowego tejże organizacji (tzw. Professional Board). Jedno z Seminariów IFLA zorganizowała w Polsce! Działa także w International Reading Association, była Członkinią Zespołu Recenzentów w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Kariera naukowa:

- 1952 – magister filologii polskiej,
- 1952-1954 – studia podyplomowe, zakończone magisterium z bibliotekoznawstwa;
- 1967 – doktorat z nauk humanistycznych „Publiczne biblioteki samorządowe” (rozprawa);
- 1974 – stopień doktora habilitowanego; rozprawa: „Społeczna funkcja biblioteki publicznej”;
- 1986 – tytuł profesora.

Całym swoim życiem zawodowym potwierdziła ważność książek i bibliotek w życiu pojedynczego człowieka (każdego z nas), ale także w życiu lokalnej wspólnoty (mieszkańców), a końcu społeczeństwa jako całości.

Polecam tę książkę, a cała seria generalnie propaguje dobre książki.

LITERATURA DODATKOWA

Wybrane prace – poprzez 'scholargoogle'

1. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. Między tradycyjnnością a nowoczesnością bibliotek. *Prze-
gląd Biblioteczny*, 2011, 79.2: 179-191.
2. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. Kanon literacki we współczesnym obiegu czytelniczym.
*W: Sosińska-Kalata B., Materska K., Gliński W., red., Społeczeństwo informacyjne i
jego technologie. Warszawa, 2004, 27-38.*
3. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. *Lokalność i uniwersalność bibliotek*. Biblioteka Naro-
dowa, 2000.
4. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. *Biblioteki amerykańskie*. Biblioteka narodowa, 1971.
5. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. *Biblioteki publiczne w strukturze społecznej*. Wydawnic-
two Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2010.
6. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. *Biblioteka a świat współczesny*. **Ossolineum**, Wrocław,
1973.
7. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. Powstawanie nowej dyscypliny akademickiej: bibliote-
koznawstwo. *Przełąd Humanistyczny*, 1998, 42.1 (346).
8. **KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. *Społeczna funkcja biblioteki publicznej*. Biblioteka
Narodowa. Instytut Książki i Czytelnictwa, 1976.**
9. **KOŁODZIEJSKA, Jadwiga *Publiczne biblioteki samorządowe w okresie między-
wojennym*. Warszawa, 1967.**
10. KOŁODZIEJSKA, Jadwiga. Specjalne zadania bibliotek publicznych. *Special Servi-
ces of Public Libraries*] *Bibliotekarz*, 1972, 39: 11-12.

O naszej Bohaterce

- (i) BUDYŃSKA, Barbara. Jadwiga Hildegard Kołodziejska 11 IX 1928–4 V 2016. *Roczniki Biblioteczne*, 2018, 61: 368-375.
- (ii) KWIATKOWSKA, Magdalena. WSPÓŁPRACA STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH Z MIĘDZYNARODOWYM RUCHEM BIBLIOTECARSKIM W LATACH 1945-2017. // http://cybra.lodz.pl/Content/15944/42_FBM2017.pdf

<https://nck.pl/badania/raporty/raport-stan-bibliotek-w-polsce-w-2015-roku>;

O bibliotekach

Tytuł: Stan bibliotek w Polsce w 2015 roku

Autor: Barbara Budzyńska, Małgorzata Jezierska (Instytut Książki i Czytelnictwa BN)

Rok wydania raportu: 2016

Finansowanie: Biblioteka Narodowa

Barbara Budzyńska współpracowała z naszą Bohaterką, a teraz kontynuuje Jej misję.

http://pliki.sbp.pl/ac/2356_114.pdf;

książka on-line.

Powiedzenia o książce³

A

"Czytelnika nie można zniewalać, czytelnika się urzeka."

Antoine de Saint-Exupéry

B

"Książki są lekarstwem dla umysłu"

Demokryt

C

„Kiedy masz jakieś wątpliwości, idź do biblioteki”

Joanne K. Rowling

D

„Książka to mędrzec łagodny i pełen słodczy,
który puste życie napełnia światłem, a puste serca wzruszeniem.”

Kornel Makuszyński

Seria zachęca do czytania, portal jest siemiężny w porównaniu do innych możliwych do wyklikania, bo jest woluntarystyczny. Powiedzenia [C] mówi, aby chodzić do biblioteki, po wiedzę, po rozszerzenie horyzontów myślowych. Czy kiedyś będą tylko e-booki? Powiedzenie [B], stosujemy lekarstwo, aby uruchomić swój mózg. [D] jest też idealnie pasujące do naszej serii oraz obecnej Bohaterki.

---

³ <http://www.sp2siewierz.pl/index.php/cytaty-o-ksiazce-czytaniu-bibliotece>; większy zestaw powiedzeń

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

Zdjęcia bibliotek z różnych miast Europy

Turku, w Finlandii

Znaczek specjalny – biblioteka jak świątynia.

Mogilno, na Kujawach

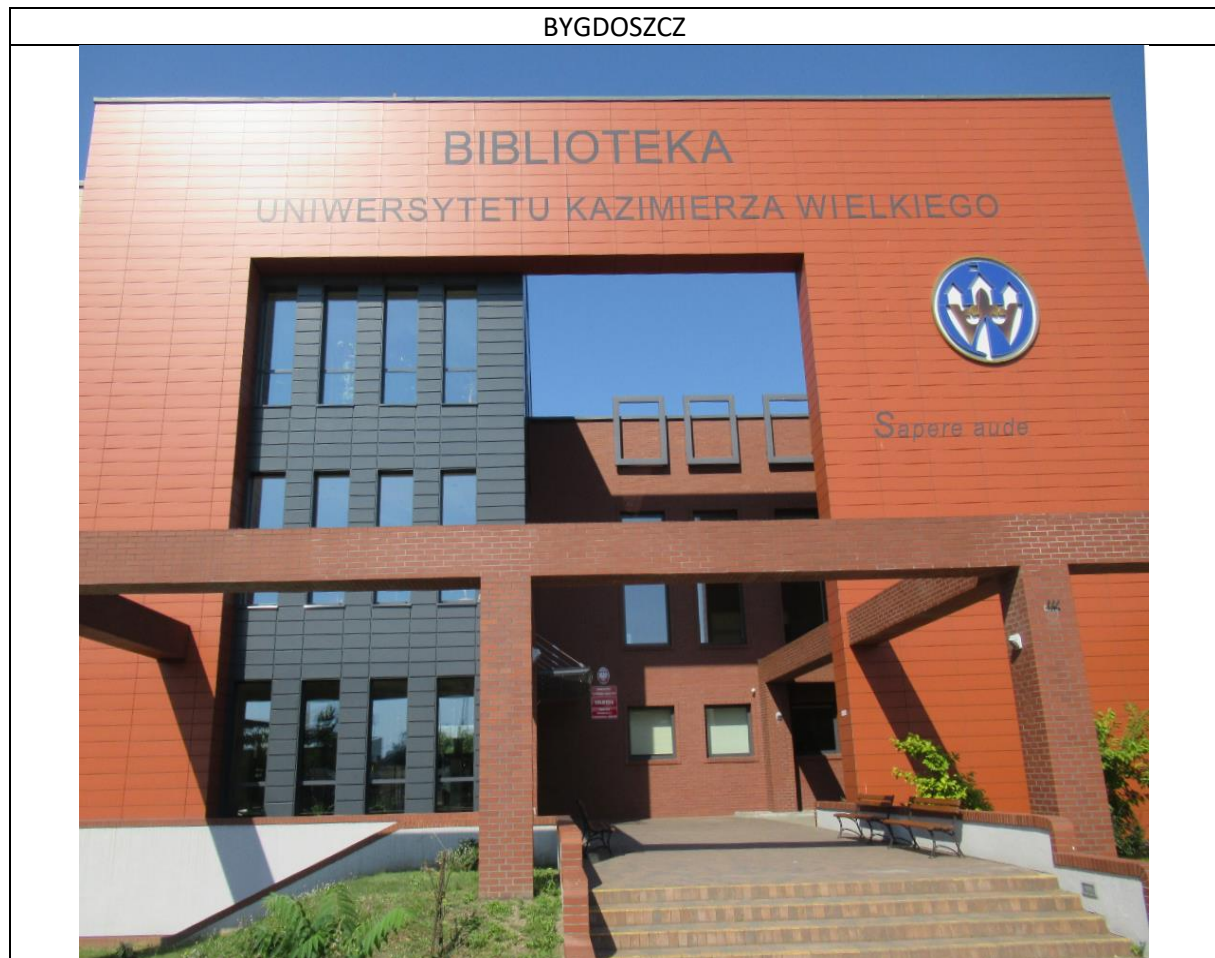

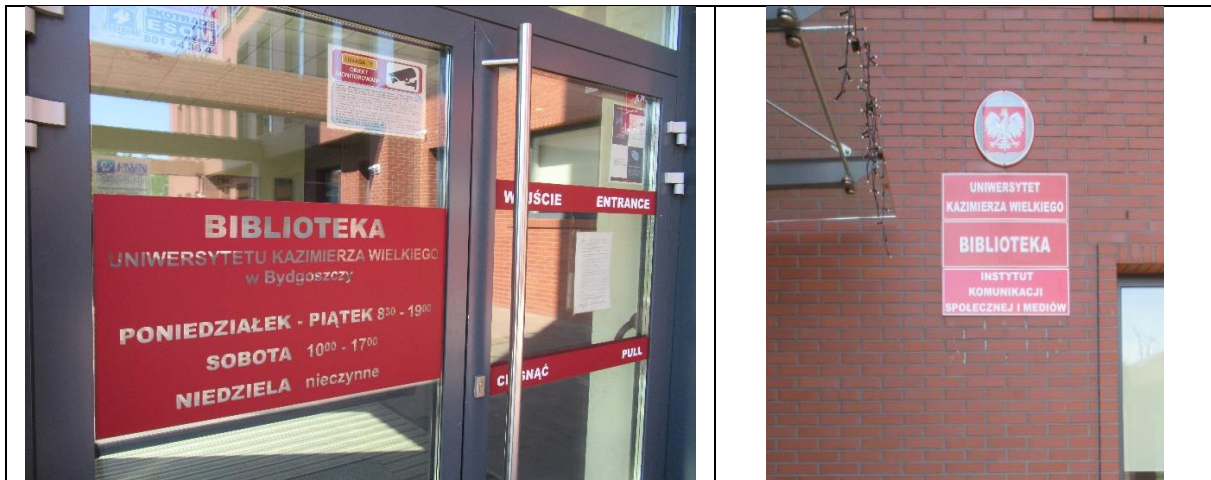
Linz (Austria)

BYGDOSZCZ

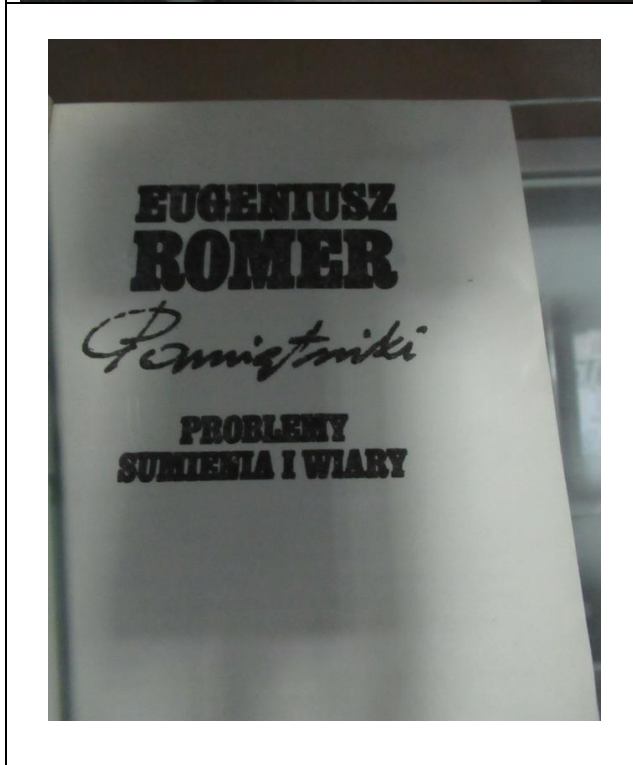

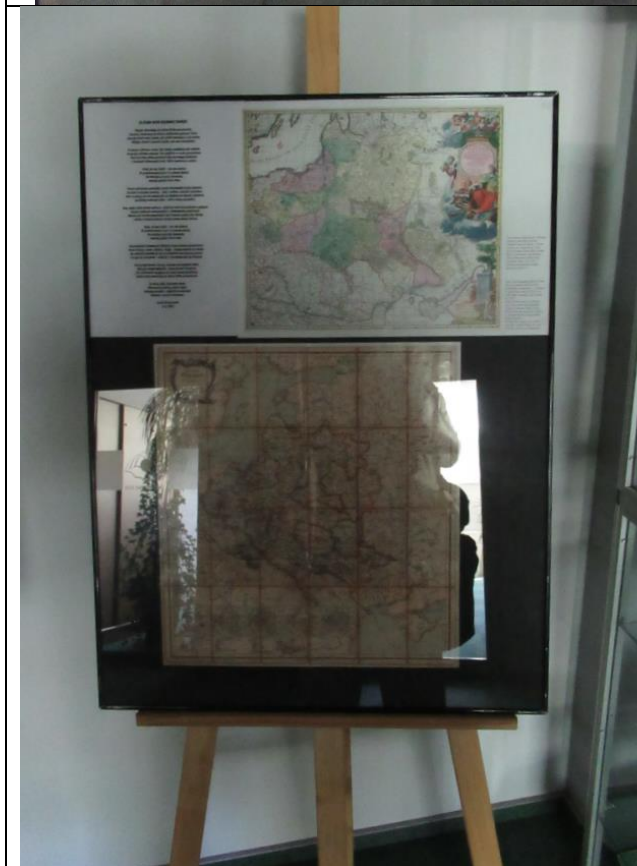
Bielsko-Biała – ATH (Akademia Techniczno-Humanistyczna) w Bielsku-Białej

Wystawa okolicznościowa w holu Biblioteki Uczelnianej

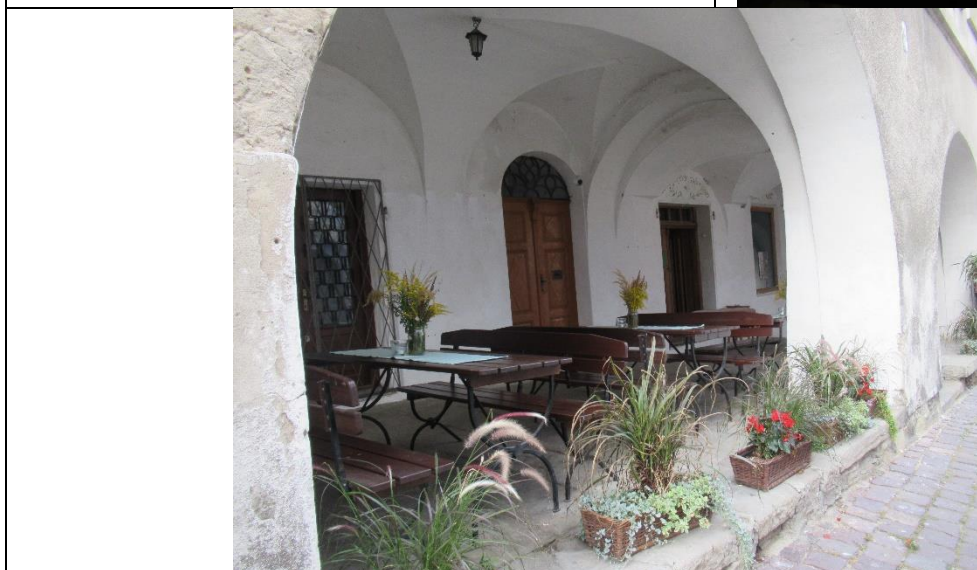

Biblioteki – realizują w pełni idee głoszone przez naszą Bohaterkę

Bielsko-Biała – Biblioteka Główna – Książnica Beskidzka

Brama (po lewej) – wejście do filii Książnicy w Śródmieściu

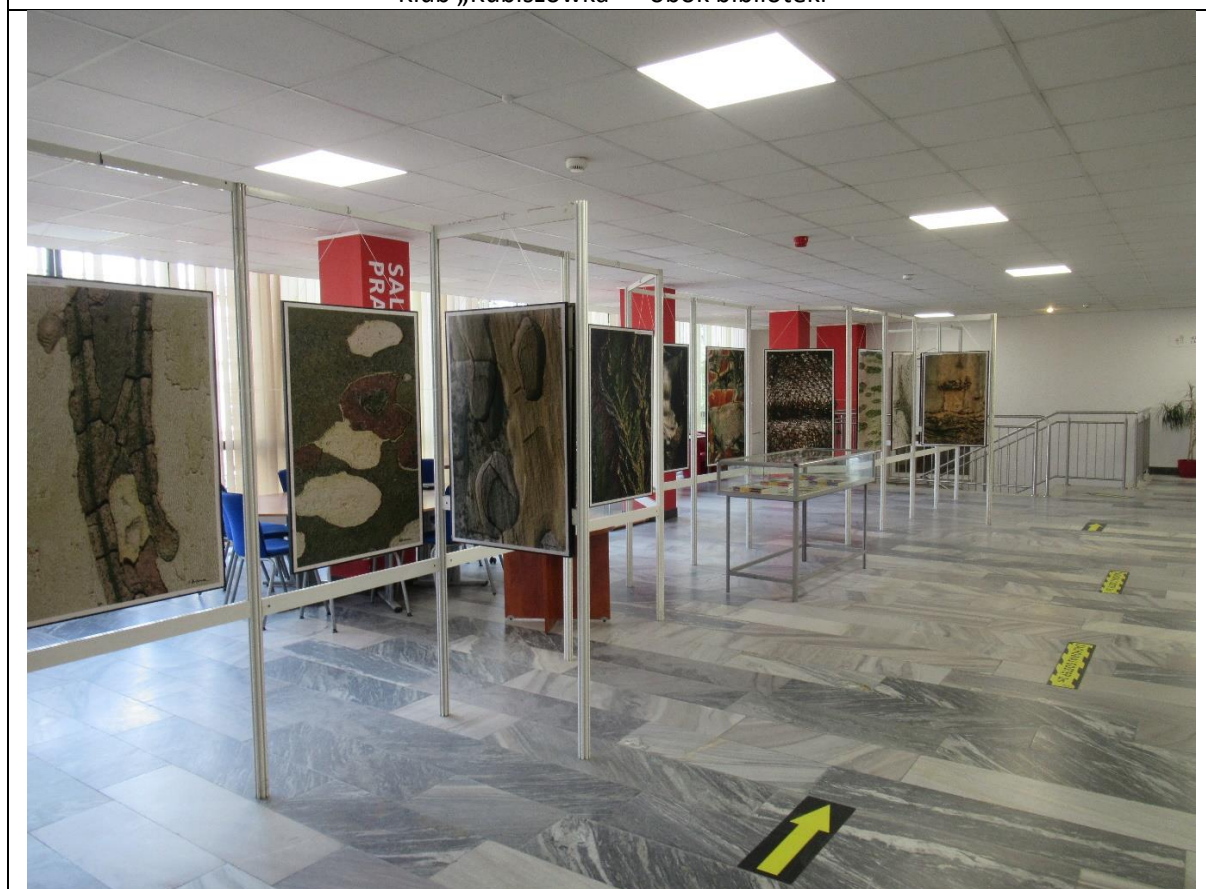

Tablica ogłoszeniowa przed biblioteką w Bielsku-Białej

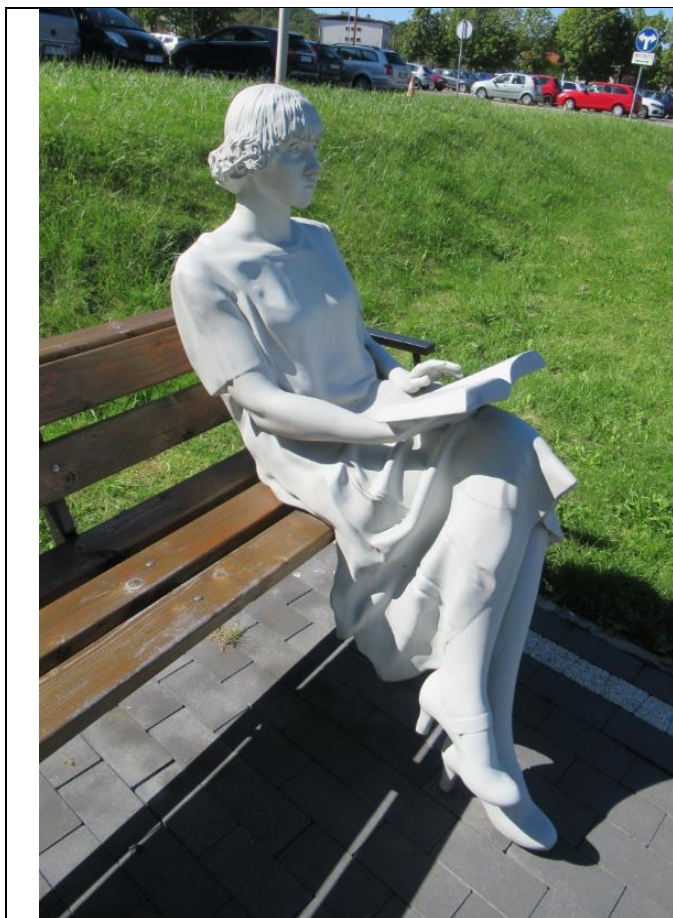
Klub „Kubiszówka” – obok biblioteki

Druga tablica informująca o wydarzeniach w Bibliotece

Po lewej: pomnik Kazimierzy Alberti przed Uczelnią w Bielsku-Białej (ATH) - zastanawia się nad tym co czytała...

Bielsko-Biała, rzeźba przed biblioteką.

Rzeźba, a w tle KSIĄZNICA BESKIDZKA – mama z **otwartą książką** i córeczką

Zdjęcia wykonał eseista Stan Zawiślak.